հեաց 'ի գաւառականս թեմս մեր Հայկաւորեալս յաղագս բարեկարգելոյ սրբոց մենաստանաց իւրեանց՝ զարգացեալք յուղղափառութեան կրօնս ըստ սրբոյ Լուսաւորչին մերոյ Գրիգորի՝ յերեկելոց 'ի ջանից և հրակալութեանց Հոգաբարձուհեաց և Ռուսացյոց նոցին, որք այժմ անդադար 'ի խուռն հանդիպի հարցաքննութեան բողոքաշուրթն ընդհակառակութեամբ օրհնելին զուրբ կեանս հաստատակեաց Սինօդէդ, յեցեալ և յուսացեալ յամենաքաջ ցը անվարկութիւն Զերոյ Վեհափառութեան՝ յայտարար հանդիսանալով առ ամենեւեան մեծի Հօրդ՝ թէ գերախնամական բանս 'ի Կոնդակի Հայրապետական օրհնութեան, և թէ զգամուոր օժանդակութիւնս յարգեանց Թեմական մեծ դպրոցի քաղաքիս:

Աշակերտք Թեմական դպրոցիս ըստ որում բաց 'ի պատրաստականէն բաժանին յերկուս՝ Առաջին և Երկրորդ դասատունս որպէս միջին կարգի ուսումնարան, արժան վարկայ ըստ ցուցման թերթի հարցաքննութեան նոցա յիւրաքանչիւր առարկայն 'ի տեղեկութիւն Վեհափառութեան Ձերոյ պատկերացուցանել 'ի ներքոյ:

Իսկ յաշակերտաց պատրաստականն դասարանի որոց թիւն հասանի ցվաթսուն և վեց, են ոմանք որք 'ի սկզբանց Հայ և Ռուս լեզուաց ընտանիք են, ոմանք միջակ, և այլք տկարք ըստ կրելոյ փորձութեան ընթերցանութեանց նոցա:

Վեհափառ Տէր, եթէ ընդարձակեսցին հետ զհետէ դրամական միջոցք այսոցիկ դպրոցաց 'ի մերոց Ազգակցաց յօժարակամ դրամաւոր օժանդակութեամբ, որպէս արդէն տեսանի 'ի յոյս լուսաւոր գալուս սկզբնաւորեալ յառաջադիմութեան — ընտրատր շնորհիւ անքուն հսկողի Վեհափառութեան Ձերոյ, հաւատամ է, թէ ունին 'ի սուղ ժամանակի ոչ սակաւ արդիւնս պատարագել Հայ որդւոց կրկին սեան 'ի պայծառութիւն Սրբոյ Եկեղեցւոյ և 'ի լութիւն ներկայ փառաց ազգի իւրեանց. որոյ ամենայն բարեկարգութեանց և արդիւնաւոր յառաջադէմ զարգացմանց սակս՝ և ես ըստ խնամանն կարողութեան 'ի Տիրական մեծ խնամս Ձերդ Վեհափառութեան յուսացեալ՝ փութամ զանձն զվայելուչ ընթացս առաւել քան զոր ունին զարդել 'ի հարկէ սրբազան պաշտամանց իմոց,

Մնալով ամենախոնարհ հրամանակատար
Մեծի Հայրապետութեան Ձերոյ

Փոխանորդ Թեմին Երեւանոյ

Մեսրովբ Վարդապետ Սմբատեանց:

Հմր. 485.
Ի 20-ն Յունիսի 1869 ամի.
ՅԵՐԵՒԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳՐՈՅ

Դարաւոր Կոնսիստորիայն Հայոց՝ վաղուց 'ի վեր մեծաքանակ դրամական կորուստ նշմարելով Նուխի քաղաքի երկուց Եկեղեցեաց մէջ՝ հին և նոր երեցփոխանաց մութ և խառն հաշուակալութենէն, քանզի սնդամ սահմանած էր Հոգեւոր Կառավարութիւնն Նուխւոյ՝ հետամուտ լինել, գտնել այս կորուստը: Հոգեւոր Կառավարութիւնը՝ առարկայի փնտռութեան նայելով, որոյ վրայ հարկաւոր էր երկար միջոցներ ծախել, նոյն Կոնսիստորիայի թոյլտուութեամբ՝ կարգեց անդ այս փոխանորդ Հայր Արիստակէս վարդապետի նախագահութեամբ յերկոտասան անձանց յանձնաժողով, ութն յաշխարհականաց, Եղնի Պետրէ Կամսարական, Յարութիւն-բէկ Մուրատեանց, Գրիգոր-բէկ Մելիք Եզամալեանց, Եղիազար բէկ Մակեդօնկեր, Գաւիթ բէկ-Սարգսեանց, պարոն Աստուածատուր Շահրազեանց, պարոն Յակոբ վարդապետեանց և պարոն Յակոբ Կարապետեան Ենազեանց, և չոր-

քըն 'ի Հոգևորականաց, բարեկարգիչ Նուխի քաղաքի՝ Երիտասարդաց Կիւրեղ քահանայ Մելքոնեանց, Առաքել քահանայ Տէր Յովհաննիսեան Կոտոշեանց, Պուկաս քահանայ Օհան Պարգսպեան և Մկրտիչ քահանայ Մելիք-Պարգսպարեանց։ Այլ որովհետև Յանձնաժողովոյ նիստը պիտի կաղմուի 'ի 10 օգոստոս ամսոյ, ուստի կ'մնայ մեզ գործողութիւնը և որպէս վարձան առնելու վրայ գրել գինի աւարտման։

Այս կորուստի գիւտը արգարև մեծ ուրախութիւն ունի պատճառել մեր Նուխւոյ սիրելի ազգայնոց, և մեծամեծ լաւութեան պատուղներ յապագայն պիտի ընծայէ նոցա խնամակալաց վիճակին։ Յուսով եմք թէ՝ ազգասէր Անդամք յանձնաժողովոյն, ճշմարիտ և անկողմնասէր հոգւով յառաջ կ'վարեն այս ազգային սրբազան պարտաւորութիւնը, միշտ և հանապազ՝ որ սիրելին է ամենեցուն, Ազգի և Եկեղեցւոյ օգուտը մտածելով։

Գ. Էրզրում-մանեան։

ի 26 Յուլիսի 1869 ամի։

է Ք. Նուխի։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳՐՈՅ

Նոր-Նուխի քաղաքի տակաւին, բայց բարենախանձ Հայրապետի հասարակութեան մէջէն քանի մի անձինք ազգասիրական հոգւով փառուած ուզելով նիւթապէս ապահովացուցանել իրենց ժողովրդական դպրոցի գոյութիւնը, 1863 թուոյն հաներ էին հինգ հինգ ռուբլի արծաթիւ, որով այն ատեն կաղմուեր էր ինն հինգ ռուբլի գումար, և այս գումարը համակամ հաճութեամբ յանձներ էին պատուելի Երեցփոխանի Եկեղեցւոյն տեղւոյս՝ վարձառական Ազգայ Մկրտիչ Խաչատրեանի, որ նա ըստ իւրաքանչիւր նեղութեան բաժանել, բարեկոյս անձանց վերայ տոկոսեօք շահեցողութեան համար։ Եւ այս կերպով որոշած են այն գումարը բանեցնել իրենց մէջ մինչև տասը տարի, և անկէց ետքը հաւաքուած դրամագլուխը Տէրութեան դրամատուներէն մէկը դնել, որպէս զի անոր շահովը անապատաք պահպանուի ժողովրդական դպրոցը տեղւոյս։ Այս ազդօրուտ և գեղեցիկ խորհրդոյն համար տեղւոյս Հայապետի հասարակութիւնը 1864 թուոյն ընդուներ է օրհնութեան և շնորհակալութեան նամակ վիճակիս նախկին Տեղակալ—Առաջնորդ Գաբրիել վարդապետէն (այժմ եպիսկոպոս) Էյվազեան։

Այժմ, այս պանծալի ձեռնարկութիւնը տեղւոյս Հայապետի հասարակութեան, վերին տեսչութեան նախախնամութեամբը կոխեց նաև վեցերորդ տարւոյն մէջ զարմանալի յաջողութեամբ։ Որպա այսպիսի յառաջադիմութեան պատճառներէն մէկն ալ այս է որ այն անձինքը՝ որոց որ յիշեալ Պատ. Խաչատրեանց Երեցփոխանի ձեռքով յանձնուած է կտոր կտոր այս դրամագլուխը 'ի շահեցողութիւն, մինչև քսան տոկոսիք ռուբլիէն երկու անգամ 'ի տարին տուեր են, անոր համար յիշեալ իննսուն ռուբլի դրամագլուխը մօտ՝ վեցամեայ ընթացիք հասեր է այժմ ցհազար երեք հարիւր ռուբլիս արծաթոյ։

Ուստի տարակոյս չկայ որ մինչև այս որոշուած տասը տարի ժամանակը լրանալուն ալ իրենց գովելի առաջադրութիւնը պիտի յառաջ տանեն աւելի սիրով՝ կրկնապատկելով առ այս իրենց եռանդը։ Եւ այն մէկ կամ երկու անձինքը իրենց մէջէն, որք տարիներուն անցաջողութեան պատճառաւ՝ սառն կերպով կ'նայէին այս նախանձելի գործոյն վերայ, նոքա ևս գործոյն այսպիսի բերկրաւէտ յառաջադիմութենէն հոգեորուած՝ ընդհանուր գործակցութեամբ աշխատեն ըստ կարելւոյն ձեռնտու և օգնա-